

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوبه‌ها شیخ خراسانی حفظه الله تعالی

موضوع:

۱. احکام؛ مشاغل و مکاسب حرام
۲. احکام؛ خرید، فروش، اجاره و رهن
۳. احکام؛ مضاربه، مزارعه، مساقات، شرکت و صلح

بسم الله الرحمن الرحيم

پرسش

نویسنده: سید

من می‌خواهم برای حفظ ارزش پول خودم طلا بخرم، اما نیازی به طلای فیزیکی ندارم؛ لذا با توجه به اینکه طلا احتمالاً گران می‌شود، نزد طلا فروش می‌روم و در حالی که قیمت طلا ۶ میلیون است، با او قرارداد می‌بندم بر اینکه به او ۱۰ میلیون بدهم، در ازاء اینکه اگر قیمت طلا دو برابر شد، او ۲۰ میلیون به من بدهد و اگر قیمت طلا نصف شد، او ۵ میلیون به من بدهد و حق پایان دادن به معامله تا قبل از آن برای من باشد که در این صورت، به تناسب محاسبه خواهد شد.

آیا این قرارداد جایز است؟ آیا می‌توان آن را در قالب صلح انجام داد؟

پاسخ

تاریخ: ۱۴۰۴/۵/۵

خرید و فروش طلا به صورت دین یا نسیه، جایز نیست؛ چراکه بنا بر روایات متواتر و مشهور، رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم از آن نهی فرموده است^۱ و صلح نمی‌تواند کاری که جایز نیست را جایز کند؛ چنانکه روایت شده است: «الصُّلْحُ جَائِزٌ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ، إِلَّا صُلْحًا حَرَّمَ حَلَالًا، أَوْ أَحَلَّ حَرَامًا»^۲؛ «صلح میان مسلمانان جایز است، مگر صلحی که حلالی را حرام یا حرامی را حلال کند».

علاوه بر این، معامله‌ی مذکور اشکالات دیگری هم دارد؛ مانند اینکه عوض در آن مجهول است؛ با توجه به اینکه معلوم نیست قیمت طلا افزایش می‌یابد یا کاهش و معلوم نیست

۱. بنگرید به: موطأ مالک (روایه یحیی)، ج ۲، ص ۶۳۶؛ مسند الشافعی، ص ۱۴۶؛ مسند أبي داود الطيالسي، ج ۲، ص ۶۷؛ مصنف عبد الرزاق، ج ۸، ص ۱۱۸؛ مسند الحميدي، ج ۱، ص ۱۵۳؛ مسند أحمد، ج ۲۶، ص ۱۸۴؛ صحيح البخاري، ج ۳، ص ۷۵؛ صحيح مسلم، ج ۵، ص ۴۴؛ سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۷۵۹؛ سنن أبي داود، ج ۳، ص ۲۴۸؛ سنن الترمذي، ج ۲، ص ۵۲۰؛ سنن النسائي، ج ۷، ص ۲۸۰؛ تهذيب الأحكام للطوسي، ج ۷، ص ۹۹.

۲. سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۷۸۸؛ سنن أبي داود، ج ۳، ص ۳۰۴؛ سنن الترمذي، ج ۳، ص ۲۷؛ صحيح ابن حبان، ج ۵، ص ۴۱۵.

که چقدر افزایش یا کاهش می‌یابد. بنابراین، مصداق غرر محسوب می‌شود که بنا بر روایات متواتر و مشهور، رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم از آن نهی فرموده است.^۱ همچنین، سررسید در آن مجهول است؛ با توجه به اینکه معلوم نیست مشتری چه زمانی را برای پایان دادن به معامله اختیار خواهد کرد؛ همچنانکه معلوم نیست قیمت طلا چه زمانی افزایش یا کاهش خواهد یافت، در حالی که از رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم روایت شده است: «مَنْ أَسْلَفَ فَلْيُسْلِفْ إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ»^۲؛ «هر کس داد و ستد مدّت‌دار انجام می‌دهد، باید با سررسید معلوم انجام دهد». همچنین، عوض در آن مردّد میان دو چیز است و این مصداق دو بیع در یک بیع است، در حالی که روایت شده است: «نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعَتَيْنِ فِي بَيْعَةٍ»^۳؛ «رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم از دو بیع در یک بیع نهی فرموده است» و در روایت دیگری آمده است که فرمود: «لَا يَجُوزُ شَرْطَانِ فِي بَيْعٍ وَاحِدٍ»^۴؛ «دو شرط در یک بیع جایز نیست»؛ یعنی شرط کردن برای دو حالت مختلف که معلوم نیست کدام یک واقع می‌شود.

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر معصوم‌ها شیخ جعفر خراسانی
مجله کتاب و سبک زندگی

۱. بنگرید به: مسند أبی حنیفة رواية الحصفی، الحديث ۹؛ موطأ مالك (رواية یحیی)، ج ۲، ص ۶۶۴؛ الخراج لأبی یوسف، ص ۱۰۰؛ مصنف عبد الرزاق، ج ۸، ص ۱۰۹؛ مصنف ابن أبی شیبة، ج ۴، ص ۳۱۲؛ مسند أحمد، ج ۴، ص ۴۸۰؛ مسند الدارمی، ج ۳، ص ۱۶۶۳؛ صحیح مسلم، ج ۵، ص ۳؛ سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۷۳۹؛ سنن أبی داود، ج ۳، ص ۲۵۴؛ سنن الترمذی، ج ۲، ص ۵۱۲؛ سنن النسائی، ج ۷، ص ۲۶۲.
۲. الحجة علی أهل المدينة للشیبانی، ج ۲، ص ۶۱۷؛ مسند الشافعی، ص ۱۳۹؛ مسند الحمیدی، ج ۱، ص ۴۴۹؛ مصنف ابن أبی شیبة، ج ۴، ص ۴۷۹؛ صحیح البخاری، ج ۳، ص ۸۵؛ صحیح مسلم، ج ۵، ص ۵۵؛ سنن ابن ماجه، ج ۲، ص ۷۶۵؛ سنن أبی داود، ج ۳، ص ۲۷۵؛ سنن الترمذی، ج ۳، ص ۵۹۴؛ سنن النسائی، ج ۷، ص ۲۹۰.
۳. موطأ مالك (رواية یحیی)، ج ۲، ص ۶۶۳؛ مسند أحمد، ج ۱۱، ص ۲۰۳؛ سنن الترمذی، ج ۲، ص ۵۱۳؛ مسند البزار، ج ۱۲، ص ۲۱۴؛ سنن النسائی، ج ۷، ص ۲۹۵.
۴. المدونة لمالك بن أنس، ج ۲، ص ۴۵۷؛ مغازی الواقدي، ج ۳، ص ۹۵۹؛ مصنف عبد الرزاق، ج ۸، ص ۴۱؛ مسند أحمد، ج ۱۱، ص ۲۵۳؛ سنن أبی داود، ج ۳، ص ۲۸۳؛ سنن الترمذی، ج ۲، ص ۵۱۵؛ سنن النسائی، ج ۷، ص ۲۸۸.